

Obsah

Předmluva	5
Úvod	9
1. Význam předmětu a jeho vědecké pojetí	9
2. Dosavadní zpracování čs. právních dějin	11
3. Periodizace dějin státu a práva v Československu	16

I. SPOLEČNOST PRVOTNĚ POSPOLNÁ NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA A JEJÍ ROZKLAD

Před slovanské období	25
4. Od starší doby kamenné do 5. stol. před n. l.	25
5. Období keltské (5.—1. stol. před n. l.)	29
6. Období germánsko-římské (1.—4. stol. n. l.)	31
Slovanské období 4.—8. stol. n. l.	33
7. Ovládnutí našich zemí Slovy	33
8. Další rozklad rodové společnosti	34
9. Nejstarší obyčejové řády Slovanů (4.—8. stol.)	38

II. FEUDALISMUS

A. RANĚ FEUDÁLNÍ STÁT A PRÁVO	41
10. Další postup feudalizace	42
První raně feudální státy na území ČSSR	45
11. Moravský stát Mojmfrovců	45
12. Počátky státu v Čechách	48
13. Poměr k západnímu sousedství	50
14. Raně feudální státní aparát	51
15. Raně feudální právo u nás	54
16. Hluboké kořeny feudální rozdrobenosti	55
17. Slovensko na konci doby raně feudální	57
B. FEUDÁLNÍ ROZDROBENOST A JEJÍ PŘEKONÁVÁNÍ DO HUSITSKÉHO REVOLUČNÍHO HNUTÍ	58
18. Všeobecná charakteristika obou etap	58
19. Struktura společnosti	61

a) STÁT	
20. Rozsah státu	63
21. Poměr k německému sousedství	68
22. Hlava státu	70
23. Regály (iura regalia)	72
24. Počátky feudálních sněmů	73
25. Zlatá bula Ondřeje II.	74
26. Prohlubování funkcí státu	74
27. Ústřední úřady	76
28. Počátky českých zemských desk	78
29. Vláda v zemích	79
30. Venkovská správa	81
31. Města	83
32. Svazky pozemkově vrchnostenské	85
b) PRÁVO	
33. Období feudální rozdrobenosti	87
34. Různé kategorie práva	89
35. České právo zemské	91
36. Právo městské	92
37. Horní právo	94
38. Lenní právo	95
39. Právo pozemkově vrchnostenské	97
40. Církevní právo	98
41. Viničné právo	99
Z českého práva rodinného a majetkového (u k á z k y)	
42. Způsobilost k právům	100
43. Vlastnictví	101
44. Zřízení nedělové	103
45. Šlechtické odúmrtí, spolky, retracts	105
46. Manželství	106
47. Věno	107
48. Poručenství nad sirotky	108
49. Nesvobodná držba nemovitostí	108
50. Z nejstaršího práva obligačního	111
51. Z nejstaršího horního práva	112
52. Počátky dědického práva	113
Z práva trestního	
53. Trestní právo 11. století	113
54. Trestní právo ve století 12.	114
55. Rozvoj trestního práva ve 13. a 14. stol.	115
Soudní řízení 11.—14. století	
56. Všeobecná charakteristika	117
57. Soudnictví při dvoře panovníka	118
58. Soudnictví na hradech	118

59. Jiné soudní kompetence	119
60. Ordály a očistníci	120
61. Vysoká úroveň našeho právnictví	121
C. HUSITSKÉ REVOLUČNÍ HNUTÍ, ZVLÁŠTĚ V LETECH 1419—1434	
62. Povšechný přehled	123
63. Rozpory uvnitř feudálního řádu	124
64. Situace církve speciálně	125
65. Hnutí vedené mistrem Janem Husem	126
66. Jednotlivé sociální a politické složky hnutí	128
67. Vznik revoluční obce tábořské	130
68. Revoluční program tábořských bratří	131
69. Revoluční praxe Tábora	134
70. Účast šlechty a měst v revolučním hnutí	137
71. Čtyři pražské artikule	138
72. Kontrarevoluce a vítězství revolučních lidových sil	139
73. Boj o státní formu husitského českého státu	141
74. Husitské obce	143
75. Z husitského revolučního práva	145
76. Jednání v Basileji a likvidace revolučních směrů	147
77. Výsledky a závěry	151
D. STAVOVSKÁ MONARCHIE	
Všeobecný obraz	
78. Feudální stavy	155
79. Vztahy mezi stavy v českých zemích	156
80. Nápor české feudalitě proti rolnictvu a městům	158
81. Posílení pozemkových vrchností a zostření třídního boje	161
a) STÁT	
82. Stát České koruny	164
83. Postavení hlavy státu	166
84. Český zemský sněm	169
85. Zemské sněmy ostatních zemí	169
86. Generální sněm České koruny	170
87. Stavovský sněm na Slovensku	170
88. Obraz stavovské společnosti v 16. stol. na Slovensku	171
Ústřední úřady stavovského státu	
89. České úřady dvorské	172
90. Královská rada česká a uherská	173
91. Královská kancelář česká a uherská	173
92. Hejtmanství německých lén. Mincmistr	174
93. Dvorský soud a soud komorní	175
94. Uherský palatinát	175
95. Uherské nejvyšší soudy	176
96. Nejvyšší finanční úřady	176
97. Apelační soud v Praze	177

Nižší složky státního aparátu

98. Nejvyšší zemští úředníci	178
99. Organizace berně v zemích	179
100. České kraje	180
101. Komitáty na Slovensku	181
102. Města	181
103. Panství	182

b) PRÁVO

104. Sněmovní usnesení a soudní nálezy	184
105. Dekrety 15.—16. stol. na Slovensku	184
106. České právní knihy, zvláště dílo Všehrdovo	185
107. Zemská zřízení v Čechách	186
108. Zemská zřízení na Moravě a ve Slezsku	187
109. Dílo Verböczyovo	188
110. Partikulární právo komitátní	190
111. České městské právo. Dílo Koldínovo	190
112. Městské právo 15.—16. stol. na Slovensku	191
113. Recepce římského práva	192
114. Počátky romanizace práva na naší půdě	194
115. Tzv. zvláštní práva	196

Některé instituce českého práva v období stavovské monarchie

116. Vývoj k obecné hranici zletilosti	198
117. Nedíl	199
118. Práva k nemovitostem	199
119. Selská držba nesvobodná	200
120. Věčné platy (renty, činže)	201
121. Základní zásady obligačního práva	202
122. Koupě a prodej	204
123. „Správa“ při tržové smlouvě	206
124. Půjčka	206
125. Některé smlouvy pracovní	207

Z předpisů a obyčejů o ručení za závazky

126. Ručení osobní svobodou a ctí	208
127. Jiné donucení dlužníka k plnění	208
128. Ručení jměním	209
129. Zástavní držba svobodných nemovitostí	210
130. Rukojemství	211

Některé instituce dědického práva

131. Právní jednání na případ smrti	211
132. Zápisy s místem a bez místa	213

Z trestního práva stavovské monarchie

133. Hlavní rysy	213
134. Nejvýznačnější delikty proti státu	214
135. Trestní právo chrání hmotné i ideové základy stavovské společnosti	216
136. Široká síť deliktů pohlavních	217
137. Některé jiné významné delikty	218
138. Tresty	219
139. Rys partikulárnosti v trestním právu	220

Soudy a řízení na nich

140. Všeobecná charakteristika	220
141. Soud zemský — hlavní soud zemského práva	221
142. Řízení na zemských soudech	222
143. Jiné šlechtické soudy	224
144. Soudy komorní a hejtmanský	225
145. Soudnictví městské	226
146. Nový typ soudu	227
147. K městskému právu procesnímu v 16. stol.	227
148. Jiné obory soudnictví	229
149. Královská prokuratura	229
150. Počátky samostatného trestního řízení	230
151. Trestní řízení v 16. stol.	232
152. Problematika dokazování v této době	233
153. Tortura	233

České stavovské povstání 1618—1620

154. Staré kořeny opozice proti Habsburkům	236
155. Stát a právo v českém stavovském povstání	237

E. OBDOBÍ ABSOLUTNÍ MONARCHIE

OD TŘICETILETÉ VÁLKY DO ROKU 1848

156. K všeobecné charakteristice	242
157. Nutnost reformovat feudální instituce	243
158. Absolutismus „osvícený“	245
159. Absolutismus policejní	247

a) STÁT

160. Absolutismus ve státním aparátě	249
161. Poměr českého státu k německému sousedství	250
162. Ohrožení Habsburků v Čechách 1741—1742	252
163. Vídeňský centralismus	253
164. Změny v trůnním právu českém	255
165. Územní rozklad českého státu	256
166. Zánik ústředních úřadů a institucí českých	257
167. Česká dvorská kancelář, její rozkvět a úpadek	258
168. Příslušnost ke státu České koruny	259
169. Místní vlády v českých zemích	259

170. Nejvyšší zemští úředníci	260
171. Stavové a stavovské sněmy	261
172. Český sněm a jeho složení	262
173. Stavovské zemské výbory	262

Konec české krajské organizace, městského zřízení a pozemkové vrchnosti

174. Staré kraje	263
175. Města	265
176. Robotní patenty do pol. 18. stol.	267
177. Berní povinnost poddaných a její evidence	268
178. Tereziánské robotní patenty	269
179. Poddanské zákonodárství Josefa II.	271
180. Poddanství s robotou zůstává	273

Slovensko

181. Úpadek uherského státu	274
182. Nejvyšší úřady na Slovensku	276
183. Komitáty, města a panství	277

Organizační výstavba celohabsburská 1526 až 1848

184. První česko-uhersko-rakouské složky státního aparátu	281
185. Příčiny vzniku habsburského soustátí	282
186. Další vývoj společných složek státního aparátu	284
187. Budování rakouského císařství na poč. 19. stol.	285
188. Nadstavbové složky pomáhají k upevnění soustátí	287
189. Zvláštní organizační výstavba česko-rakouská	288

b) PRÁVO

190. Hlavní rysy vývoje práva u nás	290
191. České právo zemské po Bílé hoře	290
192. Královská nařízení a jejich sbírky	292
193. Sjedenocení a zánik českého městského práva	293
194. Závěr vývoje jiných českých zvláštních práv	293
195. Tendence ke sjedenocení práva v českém státě	295
196. Kodifikace jednotného práva česko-rakouského	296
197. Jiné společné habsburské zákonodárství	297
198. Úřední sbírky zákonů	298
199. Pokusy o kodifikaci na Slovensku	298
200. Významná role právnictví za absolutismu	300

Předpisy o rodině, majetku a práci

201. Kodifikace rakouského občanského práva	301
202. Hlavní změny v právu rodinném a majetkovém	303
203. Předpisy o práci za rozloženého feudalismu	304

Trestní právo

204. Vývoj do poloviny 18. století	306
205. Zaostalost trestního zákoníka tereziánského	307
206. Trestní právo od Josefa II.	308
207. Vývoj trestů	309

Soudy a soudní řízení

208. Vývoj procesu za absolutismu	310
209. Úpadek šlechtických soudů	311
210. Soudy městské a poddanské	312
211. Zavedení systému tří instancí	313
212. Nová soudní organizace z roku 1783	314
213. K úpravě soudního řízení na konci feudalismu	315

III. KAPITALISMUS 1848—1945

214. Vítězství kapitalismu nad feudalismem u nás	318
--	-----

A) REVOLUČNÍ LÉTA 1848—1849 V HABSBURSKÉ MONARCHII

215. Počátek revoluce v Čechách	321
216. Sněmy na jaře 1848. Slováci	322
217. Revoluce a kontrarevoluce (do června 1848)	324
218. Říšský sněm rakouský ve Vídni a v Kroměříži	327
219. Zrušení pozemkové vrchnosti, poddanství a roboty	328
220. Výsledky revolučního hnutí z let 1848—1849	331
221. Hospodářský vývoj v období 1848—1918	332

B) STÁT — PŘESTAVBA HABSBURSKÉ ŘÍŠE 1849—1871

222. Ústava březnová (1849)	335
223. Vznik dočasně jednotného rakouského státu	336
224. Právní zakotvení absolutismu koncem roku 1851	340
225. Říjnový diplom a únorová ústava	342
226. Boj mezi centralismem a federalismem	344
227. Postavení zemí v Předlitavsku	345
228. Nová rakouská správní organizace	346
229. Organizace buržoazního soudnictví	350

Český státoprávní boj a dualizace habsburské říše

230. Historické a přirozené státní právo české	352
231. Historicko-státoprávní program české buržoazie	353
232. Boj o české státní právo do roku 1867	355
233. Rakousko-uherské vyrovnání	356
234. Ústava Předlitavska z r. 1867 (prosincová)	358
235. Katastrofa státoprávní politiky české buržoazie	362

C) NAŠE ZEMĚ V HABSBURSKÉM SOUSTÁTÍ
V OBDOBÍ 1871—1918

236. Nové české politické strany buržoazní	364
237. Nástup dělnické třídy do politického života	365
238. Vývoj volebního práva	368
239. Historický význam let devadesátých 19. stol.	370
240. Tzv. punktace	370
241. Nové politické strany	371
242. Slovensko v rámci uherského státu po r. 1867	372
243. Slováci v letech 1867—1918	376
244. K předpokladům rozbití Rakousko-Uherska	380
245. Postoj české buržoazie	381

D) K DĚJINÁM PRÁVA V LETECH 1848—1918

246. Zákonodárství padesátých let 19. stol.	385
247. K dějinám tzv. soukromého práva	388
248. K vývoji manželství zvláště	391
249. Některé právní instituce důležité pro rozvoj kapitalismu	393
250. Pracovní právo	397
251. K rakouskému trestnímu právu	400
252. Výpraskový patent	402
253. K dějinám soudního řízení	403

E) 1918—1945.

ČESKOSLOVENSKÝ STÁT

1. ROK 1918. — VŠEOBECNÝ PŘEHLED

254. Situace u nás těsně před Velkou říjnovou socialistickou revolucí	407
255. Vznik Československé republiky	409
256. Zapojení Slovenska	414
257. Přehled údobí 1918—1945	416

2. HLAVNÍ RYSY DĚJIN STÁTU A PRÁVA 1918—1938

258. První zákon ČSR a prozatímní ústava	421
259. Hranice ČSR z let 1918—1922	423
260. Slovensko součástí buržoazní ČSR	425
261. Slovenská sovětská republika z r. 1919	428
263. Ústava z r. 1920	433
264. Některé rysy státního zřízení	435
265. Správní soustava předmnichovské ČSR	437
266. Vojsko, četnictvo a policie	440
267. Soudnictví v buržoazní ČSR	442
268. Typické zákonodárství z počátků ČSR	445
269. Zbídačování pracujících	449
270. Růst monopolů v Československu	452
271. Náběhy k fašismu a jejich projevy ve vývoji státu a práva	454

3. OD MNICHOVA K OKUPACI (DRUHÁ REPUBLIKA)

272. Mnichov	459
273. Pomnichovská („druhá“) republika	464

4. STÁT A PRÁVO ZA NĚMECKÉ FAŠISTICKÉ OKUPACE ČSR 1939—1945

274. 15. březen 1939	470
275. Výnos o zřízení „Protektorátu Čechy a Morava“	472
276. Tzv. Slovenský stát	474
277. Další vývoj Protektorátu Čechy a Morava	478
278. Vývoj práva za okupace	481

5. BOJ ZA OSVOBOZENÍ NAŠICH NÁRODŮ 1938—1945. SOUMRAK PANSTVÍ BURŽOAZIE. NÁRODNÍ A DEMOKRATICKÁ REVOLU- CE Z ROKU 1945

279. Boj lidových mas za svržení okupantů a za nové Československo	484
280. Průběh národně osvobozenického hnutí a jeho organizace, zvláště národní výbory, do konce r. 1943	485
281. České a slovenské národně osvobozenické hnutí v letech 1943 až 1944. Slovenské národní povstání	489
282. Pokusy reakčních sil zajistit pokračování buržoazního československého státu	492
283. Dověšení národně osvobozenického hnutí národní a demokratickou revolucí. Košický vládní program	497

DOSLOV

VÝVOJ 1100 LET STÁTU A PRÁVA VYÚSTUJE REVOLUČNÍM PŘECHODEM K SOCIALISMU

284. Staré a nové rysy v obraze osvobozené ČSR	501
285. Přejchod k nové ekonomické struktuře	508
286. Budování nového státního aparátu na troskách starého	511
287. Konec buržoazního práva — počátky práva socialistické společnosti	515
288. Likvidace buržoazního práva kodifikací práva nového	520
289. Závěr	522

MATERIÁLY K PROHLoubENÉMU STUDIU NĚKTE- RÝCH PÁRTIÍ DĚJIN STÁTU A PRÁVA V ČSSR

A. Horní právo na území ČSSR do třicetileté války	525
B. K nedílnému majetkovému společenství v českém právu	537
C. Stavovské sněmovnictví v českém státě	543

Orientační chronologický přehled k dějinám státu	552
Z literatury k dějinám státu a práva v Československu	556
Seznam map	570
Seznam ilustrací	571
Rejstřík	574